

Vergelijking inspanning eurolanden

INTERNATIONAAL

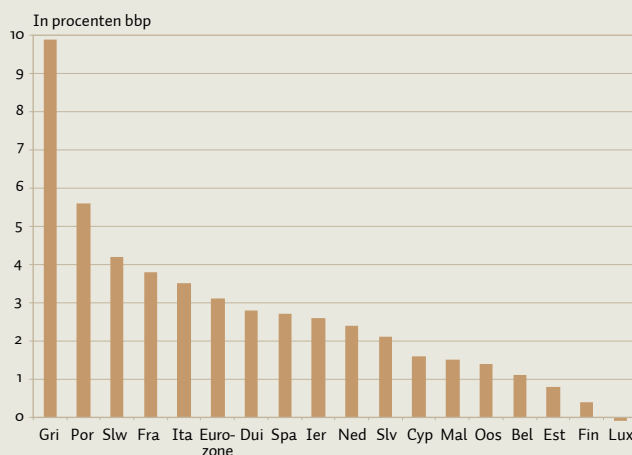
Om te bezien hoeveel in een land onderliggend bezuinigd wordt, wordt vaak gekeken naar het voor de conjunctuur en eenmalige incidenten geschoonde saldo (het structurele saldo). Internationale vergelijking van ombuigingspakketten wordt bemoeilijkt doordat besparingen op verschillende manieren worden gepresenteerd. Ondanks dat het structurele saldo een volatiel cijfer is (de inschatting van de conjunctuur is vaak pas na sluiting van het jaar te geven), kijkt, om een internationale vergelijking te maken van de geleverde inspanning, de Europese Commissie onder andere naar de ontwikkeling van het structurele saldo.

De mutatie in het structurele saldo laat zien dat de ombuigingen in Nederland substantieel zijn, maar in Europees perspectief niet exceptioneel. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de ontwikkeling van het structurele EMU-saldo tussen 2010 en 2013. In de figuur is voor alle eurolanden de raming van het structurele saldo voor 2010 vergeleken met 2013. Als startjaar van de vergelijking is 2010 gekozen, omdat voor veel landen dit het laatste jaar betrof waarin stimulering mogelijk was; het was ook het laatste jaar van het zogenoemde European Economic Recovery Plan.

De figuur laat zien dat bijvoorbeeld Griekenland en Portugal relatief veel 'inspanning' hebben geleverd. Sommige landen scoren relatief slecht in de vergelijking, zoals Finland en Luxemburg, maar deze hebben ook minder redenen om maatregelen te nemen, aangezien de budgettaire situatie hier beter is. Frankrijk en Italië scoren boven het gemiddelde van de eurozone. Spanje en Ierland (twee landen met steun uit de Europese noodfondsen) scoren onder het eurozone-gemiddelde. De cu-

mulatieve inspanning van Nederland over deze periode is met 2,4 procent bbp ook fors, maar daarmee niet uitzonderlijk. ■ **SIOUX VAN DIJCK** (MINISTERIE VAN FINANCIËN)

Verbetering structureel EMU-saldo, 2010–2013

Bron: Winterraming Europese Commissie

Huishoudens beleggen meer in het buitenland

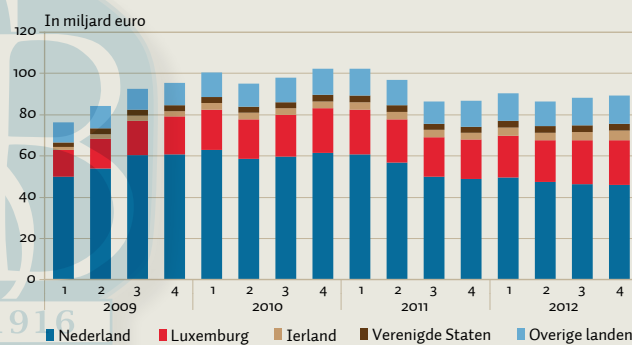
MONETAIR & FINANCIËEL

Nederlandse huishoudens beleggen steeds internationaler. Dit blijkt uit gegevens die DNB verzamelt van de Nederlandse bewaarbedrijven. Eind 2012 was bijna de helft van het totale effectenvermogen van huishoudens van ruim 89 miljard euro in het buitenland belegd. Vier jaar geleden namen de buitenlandse beleggingen nog maar een derde deel van de portefeuille in. Vooral beleggen in Luxemburg en Ierland, veelal in de vorm van participaties in beleggingsfondsen, is bij de Nederlandse huishoudens populair. In de periode tussen 2009 en 2012 is het vermogen van particulieren, bestaande uit effecten uit deze twee landen, per saldo met meer dan 4 miljard euro gegroeid. Op de in grootte derde buitenlandse beleggingsmarkt voor de Nederlandse huishoudens, de Verenigde Staten, was de belangstelling om te kopen in de afgelopen vier jaar gering. Andere landen in Europa zoals Duitsland, Noorwegen en Frankrijk, stonden meer in de belangstelling. Van een aantal fiscaal vriendelijke gebieden (Kaaimaneilanden, Curaçao, Jersey) en Groot-Brittannië werd door de particuliere belegger waardepapier afgestoten. Ook had men geen overmatige interesse in papier van landen die de laatste jaren een grote economische groei vertoonden, zoals China, India, Brazilië en Rusland.

Eind 2012 belegden Nederlandse particulieren grosso modo de helft van hun vermogen, ofwel 44 miljard euro, in beleggingsfondsen, die merendeels (68 procent) in het buitenland gevestigd zijn. Vaak is dat overigens zonder dat daar door de particuliere belegger doelbewust voor gekozen is, omdat veel van oorsprong Nederlandse fondsen in het voorgaande decennium naar Luxemburg zijn verhuisd. Bijna 30 miljard euro wordt

rechtstreeks belegd in aandelen, die voornamelijk van Nederlandse herkomst zijn (72 procent). Vier jaar geleden was het particuliere vermogen dat werd aangehouden in de vorm van schuldpapier nog 27 miljard euro, eind 2012 was dat geslonken naar ruim 15 miljard euro. Het Nederlandse schuldpapier neemt hiervan twee derde deel voor zijn rekening en is grotendeels afkomstig van banken. Het volume dat aan Nederlands staatspapier wordt aangehouden is met 1,7 miljard euro lang niet zo hoog meer als het bezit eind 2008 (4,2 miljard euro). De lage vergoeding die tegenwoordig door de Nederlandse staat wordt gegeven, zal hier zeker debet aan zijn. ■ **JOS SMEEHUIJZEN** (DNB)

Beleggingen Nederlandse huishoudens

Bron: DNB

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.

Beroepsbevolking in twee decennia vijf jaar ouder

ARBEIDSMARKT

In de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw lag de gemiddelde leeftijd van de werkzame beroepsbevolking steeds rond 36 jaar. Vanaf de jaren negentig begon de gemiddelde leeftijd op te lopen en deze kwam in 2012 uit op 41,4 jaar. De stijging is een gevolg van de ver-

Werkzame beroepsbevolking en indicatoren van vergrijzing naar bedrijfstak

	1990	2011	1990	2011	1990	2011
	Maal duizend		Gemiddelde leeftijd		Generatie- index	
Totaal	5685	7467	36,2	41,2	0,42	0,95
Landbouw en visserij	268	199	40,8	43,7	1,05	1,29
Industrie	1118	885	36,2	42,5	0,51	1,05
Energie- en waterleidingbedrijven	40	42	39,9	42,3	.	1,12
Bouwnijverheid	391	470	36,2	40,6	0,48	0,85
Handel en reparatie	882	1023	34,6	38,6	0,49	0,73
Horeca	131	256	32,7	34,5	.	0,75
Vervoer, opslag en communicatie	350	435	36,9	42,3	0,44	1,05
Financiële instellingen	216	237	34,9	41,4	0,31	0,71
Zakelijke dienstverlening	463	1063	36,1	40,2	0,33	0,58
Openbaar bestuur en overheidsdiensten	500	543	35,9	43,8	0,33	1,30
Onderwijs	351	525	39,5	43,4	0,41	1,32
Gezondheids- en welzijnszorg	697	1314	35,2	41,6	0,26	1,17
Milieu, cultuur, recreatie, overige dienstverlening	217	376	37,3	41,0	0,41	0,96

Bron: CBS

oudering van de gehele bevolking en vooral ook van de flink toegenomen netto-arbeidsparticipatie van ouderen. Zo steeg de arbeidsdeelname van 50- tot 65-jarigen van 35 procent in 1990 naar 62 procent in 2012. De toename was vooral sterk onder oudere vrouwen: van 17 procent begin jaren negentig naar 51 procent in 2012. Bij oudere mannen steeg in deze periode de arbeidsparticipatie van 54 naar 73 procent.

De vergrijzing kan aan de hand van een zogeheten generatie-index worden beschreven. Daarbij wordt het aantal vijftigers gedeeld door het aantal dertigers. In 2012 kwam de generatie-index van de werkzame beroepsbevolking uit op 0,99, dus op de 100 werkende dertigers waren 99 vijftigers werkzaam. Begin jaren negentig waren dat er nog maar 42. Bij de mannen waren er in 2011 voor het eerst meer werkzame vijftigers dan dertigers (generatie-index van 1,02). Deze verhouding liep in 2012 verder op naar 106 vijftigers op 100 dertigers. Bij vrouwen steeg de generatie-index tussen 1990 en 2012 van 0,31 naar 0,91. Van alle bedrijfstakken is in het onderwijs en in het openbaar bestuur en overheidsdiensten de generatie-index het hoogst. In 2011 waren daar op iedere 100 dertigers respectievelijk 132 en 130 vijftigers werkzaam. In 1990 waren dat er nog maar 41 en 33. Ook in de zorg is de generatie-index fors toegenomen: van 0,26 in 1990 naar 1,17 in 2011. In de zakelijke dienstverlening daarentegen zijn dertigers ruim in de meerderheid ten opzichte van vijftigers (100 tegenover 58). Ook in andere vormen van de commerciële dienstverlening, te weten handel en reparatie, horeca, en financiële dienstverlening, domineren de dertigers. ■ **KOOS ARTS EN FERDY OTTEN (CBS)**

Technici zijn mobiel en toch honkvast

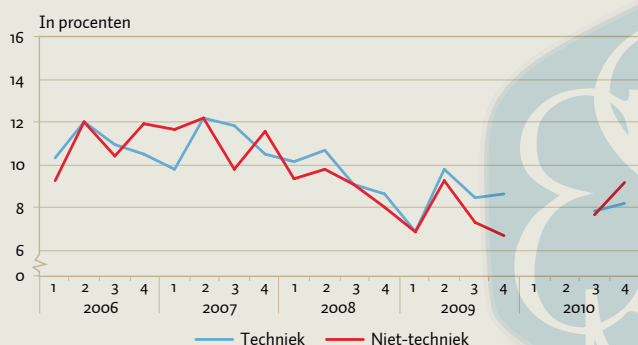
ECONOMIE & SAMENLEVING

De sector techniek vreest een nijpend tekort. Niet alleen bestaan er zorgen over een (te) lage toekomstige instroom door schoolverlaters, ook wordt soms gesuggereerd dat technische sectoren kampen met een relatief hoge uitstroom van werkenden naar niet-technische sectoren. De intersectorale baanmobiliteit (dat is dat deel van de bedrijfswisselaars die hun sector verlaten) zou in veel technische sectoren hoger zijn dan gemiddeld. Recent onderzoek nuanceert de zorg

over hoge uitstroom. Technici zijn inderdaad mobiel, maar ook honkvast. Er lijkt geen sprake te zijn van een grote uittocht van technici. Zowel in de techniek als daarbuiten wisselt ieder jaar 10 procent van de werkenden van werkgever (figuur). Tot 2008 is dit wat hoger, daarna neemt het percentage iets af als gevolg van de crisis. Het merendeel (70 procent) van de vrijwillige baanwisselaars uit de technische sectoren wisselt naar een andere technische werkgever en blijft dus behouden voor de techniek. Uiteraard zijn er grote verschillen tussen sectoren. Veel van de verschillen zijn te verklaren door de specifieke kenmerken van de werknemerspopulatie. Sectoren met relatief veel jongeren kennen een hoge mobiliteit, net als sectoren met relatief veel hoogopgeleiden.

Belangrijk is het onderscheid tussen 'personeel in de techniek' en 'technisch personeel'. Niet alle werkenden in technische sectoren zijn technici. Door te corrigeren voor samenstellingseffecten kan men de (gecorrigeerde) kans op een bedrijfswissel berekenen. De kans op het wisselen van werkgever blijkt 14 procent groter te zijn voor personen met een niet-technische functie in een technische sector dan voor technici in een technische sector. In technische sectoren heeft men dus vooral moeite om niet-technisch personeel vast te houden. Technici zijn veel honkvaster. Dit betekent niet dat er geen knelpunten kunnen ontstaan: technische sectoren kampen wel met een iets hogere uitstroom naar inactiviteit onder 55-plussers en een lagere instroom van jongeren, herintreders en werklozen.

Percentage werkzame beroepsbevolking dat een jaar later bij een ander bedrijf werkt¹

¹ Naar kwartaal van eerste waarneming. 2010-kw1 en 2010-kw2 onbekend als gevolg van ontbreken gegevens CBS.

Bron: CBS Microdata 2006-2011

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.